

Хানты ясайд

22 марта 2018 года

www.khanty-yasang.ru

№ 6 (3498)

Основана 1 ноября 1957 года

Няврэмäт вэнлдтäты ёх кäссäт

Н. Рагимова вердум хур

Хানты не Анастасия Евгеньевна Вахат (Себурова) Полнавäт воши няврэмäт рëт ясäца вэнлдтäл. Тäm ванäн лëв «Педагог года Югры – 2018» кäсupsыйн одäñmit тäхия питäс.

Тäm
номерän
лүңтаты:

4-5

Вухаль мүв
ими Мария
Мерова 80
ола йис

7

Касум мүвн
79-мит пүш
вүлдөн емäнхätл
вэс

8-9

Хутыса Ёмвоши
вүлдөн ёх
кäсupsы
мäнäс

10

Иван Покачев
айтэлн
хүл павой
велпäслäс

16

Юри мир поэт
ики Юрий
Вэлла шэндт
нэмäлдмäс

Муй ширн мүвтөл мир касупсэт мэндэлт

Ай кэр тылдэш 13-мит хэтл вүш эвэлт пайса 17-мит хэтл вүш вэнта Ёмвоши биатлон немуп мүвтөл мир касупсэт мэндэлт. Щит пята РИЦ «Югра» хот йитн округев айкел ёккэты хэннехуяят Югра мүвев физической культуры па спорт Департамент кэща хэй Губкин, АУ «ЮграМегаСпорт» кэща хэ Валерий Радченко, арсыр мүвтөл мирят биатлон тэхи кэща хэ Феликс Биттерлинг па Россия мүв биатлонистат тэхи кэща лэндэр хэ Вадим Мелихов пила вэйтантыйдсэт.

Ши мирхотн одён айкел вэрэс **И. Губкин**. Лёв лупац, муй ширн тэм пүш Ёмвоша ийлдэл дүхн хэхэдты па пушкан эвэлт есэлты кэсты ёх юхатсэт. Араттедн 19 мүвтөл мир тэхи эвэлт касупсия хэннехуяят

тыв ёктаждсэт. «Май ширемн, кэсты ширят тэм тови хэтдэти тэса па хурасаны мэнты питдэлт. Мүн, вантэ, ишила шенк лэнхалдүв, лэндн Ёмвошев иши, катра пурайт иты, мүвтөл мирят биатлонан кэсты

тэхия ат хэшэс», – лупац И. Губкин.

Кимит айкел мүвтөл мирят биатлон тэхи кэща хэ **Ф. Биттерлинг** тэс па лупац, хуты тэм хэтдэти касупсия юхтум ёх мэт одён хэтдэлн суперспринт ширн дыв күтэлн кэсты вүяналдат. Ёмвоши тэмдэш вудац касупсия шир вельчи вандтаты питда. Сырыя биатлон касупсэтн, мата утат тата мэнсэт, щиты ён па кассэт. Лёв нэмэсл, суперспринт ширн кэсты ёх яма па түнширина кашан вер дэштэлдэлт. Ёмвоши биатлон ширн кэсты тэхет шенк яма вэрмэн вэлдэлт. Ши ширн, мүвтөл мирят касупсэт ишилы тэм мелак тови хэтдэти вэра яма мэнты питдэлт.

Мэт юхи хэшум күтн ияха ёктаждум хэннехуяят елпийн Россия мүв биатлонистат тэхи кэща лэндэр хэ **В. Мелихов** тэмиты путартас, хуты тэм ай кэр тылдэш хэтдэти 19 мүвтөл мир тэхи эвэлт касупсия хуяят тыв юхатсэт. Мослуптыши вэр одёнан, муй ширн касупсэт мэнты пурайн арсырмир кэсты ёх педы шуши хэннехуялт вантаты питдэлт, щиты Ёмвоши касупсэт мэндэлт. «Муй ширн тэмхэт мүн мойн ёхлүв тайлүв па хуты дыв одён тэхета юхаты ширлэдэл амьтлүв, щиты мүвтөл мир кэсты хуяят ишилы мүнчев тайты питдэлт», – лупац В. Мелихов.

Владимир ЕНОВ

Интернет-эвэлтүүчүүчүүрнэн

Вүная кетумты хуяят тэрум пята лекцийтыйт

Нефтеюганской районэн Лемпино кэрт вэл. Щёта ветсоткем хуят вэл, 176-кем хуят – хантэт. Мэт сырьи Лемпино кэрт одёнан 1782-мит одн хэншы.

Ши пурайн щёта хэлум хоттед ёх, щит 25 хуят-остякэт Лемпинайт (Мулнашевайт) вэсэйт. Вудац даль пурайн тэм кэрт паши пүнхэлн вэлтү вэнт шушет эвэлт 80 хуят вуракт пила тарандаты тэсийт.

Тэмхэтл Лемпино

кэртэн 113 юкан хот па хэлум ар ийтуп хот вэл. Щёта леккар хот, ёшкова, «Кедр» нэмпийкты-ариты тэхи, Е.Д. Айгин нэмн пунум киника мэты хот, почта, «Центроспас-Югория» тэхи, хотят хошмалты тэхи.

2001-мит од вүш эвэлт щёта округ эвэлт вүная па атум утата кетумты хуяят ямалты тэхи (Лемпинский окружной наркологический реабилитационный центр) пүнхсы. Ши тэхийн рэпитты хуяят т 15 од мэр щи атум утата кетумты хуяятта нётдэлт. Дыв тэм иис ширн кашан мир лекцийт, УрФО хуши щимаш тэхи па ёнтэм. Од мэр

43 процент хуят иса лекцийтыйлдэлт. Округн вэлтү хэннехуяят пята ямалтыйлдэл вэр тэрум пята дэштэлти. Мулты уша вэрты тэм карты кел хуват 8(3463)-259-765 рэхл. Сайт: lnrc.ru.

Лемпинской наркологической реабилитационной тэхи айкел Ханты ясана тулмаштас Надежда ВАХ

Няврәмәт вәнләтәты ёх кәссәт

Ай көр тыләш 12-15-мит хәтләтн Нуви сәнхум вошн «Педагог года Югры – 2018» нәмпі вән мирхот мәнәс. Щата 52 хәннәхә округ арсыр вошат эвәлт ёкташылдәс.

Рәт ясәңа па литературая няврәмәт вәнләтәты ёх күтн кәссәт: Анастасия Евгеньевна Вахат Полнават вош эвәлт, Ирина Дмитриевна Енова Тек көрт эвәлт, Лариса Николаевна Карпенко Ным Няръёх эвәлт, Галина Сергеевна

па Ирина Максимовна Молдановцан Ёмвош эвәлт. Иса нәңәт нял хәтл мәр тәса лыв вәрдал ванлтасат. Оләңмит хәтлән лыв одценән путәртыйлсәт, хута сәма питсәт, хән рәпитетты питсәт, яксәт, арисәт. Кимит

хәтлән лыв няврәмәта рәт ясәң урокат тәсәт. Елды хәтлән лыв жюри ёха ванлтасат, хутыса яма, тәса па әмща лыв урокадл дәштәт. Щалтта округ дума депутат Александр Новьюхов пила шуши мир ясәтн вәлты нүшайт оләңән путәртсәт. Нялмит хәтлән лыв кәща ёх пила еңта пәсана ёкташылдәт па иши арсыр верәт оләңән ясәң

тәсәт. Юхи хәшум хәтл щи вән мирхотн нух питум ёх ишәксыйт па майдәсыйт. Рәт ясәна няврәмәт вәнләтәты ёх күтн оләңмит тәхи А.Е. Вахат ходумтас, кимит – Л.Н. Карпенко, хәлмит – И.Д. Енова. Мүн, «Хәнты ясәң» па «Луима сәрипос» газетайңән рәпитетты ёх, ям ясәтнүх питум хутатта луплув. Елды ищты яма па вулдана вәрлан түваты!

Надежда РАГИМОВА

Тәм пүш РФ пенсионной поступсы вўраңан рүтүшәты ёх, няврәмән мир па шәкашты айлат ёх па щирн вухн сухуптәты питлыйт. Щи оләңән Ёмвош округ Пенсионной фонд кәща не Татьяна Зайцева тәм ванан ай павтас. Лўв ясәлди, тәньял Юграйн 2,5-мит процент араттыя рүтүшәты ёх ара йис. Кәтләм ол юхлы 4% араттыя щимәш ёх аршак вәс. Ай көр тыләш оләңмит хәтлән мүн мүвеин 433,2 шурас рүтүшәты хәннәхә вәс, күтлуп рүтүшәты вүхед 19887 шойт вух арат. Югра хүваттыйн ши ут 1,8 кәша прожиточной минимум нәмуп вәр киньши ара вәл. Тәньял рүтүшәты мира па ўнки вух вүты хутатта 103 мултас миллиард шойт вух сухуптәс, кашаң тыләш нивләк миллиард арат.

Нётупсы вәр пасыра йис

Тәм одн Ас хәлты тыләш оләңмит хәтл вүш эвәлт страховай вухат мира мийляты питсыйт. Сыры щи вәр тәнлуп тыләшн вәрәнты. Интум щи вух 3,7 процент араттыя нух алумсы, щит инфляция вәр киньши вәншак. Щит унтасн интум Юграйн күтлуп страховай вух 20175 шойт вүша йис. Мосл лупты, вух нух алумсы рүтүшәты щи ёха, хуйтат ўн рәпитет. Щит пәты щи вух тәп 271 шурас хуята мәсү.

Тәнлуп тыләш вүш эвәлт мәшән ёх па шәкашты няврәмәт вүйляты вух иши вәна йис – 4,9 шурас шойт вәнты. Вән көр тыләшн социальной вухат 2,9 процента нух алумлыйт, вәйт дор тыләшн рәпитетти пиရаш ёх вух вәна єнмәл.

«Пенсионной поступсыйн интум рәпитетти пиရаш ёх оләңән ям вәр хәншы. Сыры рүтүшәты вухдал нух ўн алумлыйт, хән рәпитет. Щи вәр

вәрсы, хән рәпитетти вүлдисәт», – лупәс Татьяна Зайцева. Сыры хәлум тыләш мәнум юпийн вәншак вухн щи ёх сухуптәсийт. Йилуп поступсы рүвн интум хән лыв рүтүшәты питләт, имухты па тыләшн вәншак вухн сухуптәты питлыйт. Сыры иты щи вух хәлум тыләш лавалты мосл.

Щи вәрәт түмпиди йилуп поступсы рүвн ай пурайн вүцкүм няврәмәт вухн сухуптәты питлыйт. Вантэ, нәмхүят ўн вәл, хуйтат лыв ўнкылдаш ацидал, щит пәты нәм непеклән щи оләңән нәмәлт ўн хәншман. Интум лыв хуята да ки вәтшасат па нәтты ёх ўн ки тайлдат, щи вәр унтасн вухн мийляты питлыйт. Татьяна Сергеевна лупәс, тәм пүлян 37 щимәш хуята ПФ щи нётупсы вүйлятыя непек хәншасат. Кашаң тыләш лыв 12-кем шурас шойт вухн 23 ода йиты вәнты сухуптәты питлыйт. Щи

2018-мит одн страховай пенсия вүтая яртъян ол рәпитетти мосл, 2024-мит одн щи вәр 15 ол вәнты йил. Тәм пүш щи вух вүтая 13,8 балл тайты мосл, 2020-мит одн 30-кем балл мосмәт. «Щитшәңкәвән вер ўнтәм. Хуйтат кашаң тыләш 60-70 шурас шойт ёша паватләт, щитат 10 баллән мәлдыйт», – нәхмәс Т. Зайцева. Лўв лупәс, Юграйн нәңәт 50 одн рүтүшәты мәнләт, хәйт 55 одн. Рүтүшәты вух вүтая имета па хә ёха 20 ол Увас мүвн рәпитетти мосл, муй 15 ол мет ишкү мүвәйтн рәпитет. Елды щи нә лупәс, ўнкы вух 2021-мит од вәнты сухуптәты питләт. Тәм пүлян щит 453 шурас шойт вух арат. Юграйн щи вух вүтая 120 шурас хуята сертификат нәмуп непек вүсәт, 71 шурас хәннәхә щи вух мосты вәрата тәрупташат. И процент хуята ўнкы пенсияя вух пунсәт, мет ар хуята хотәнә йитыя вухдал сухуптәшат. Щи

тухәлпи эвет-пухат вәнләтәтия щи вух па хултуптәлә. Тәм одн няврәмәт лавалты хот пәты щи вух сухуптәты рәхты питәс. «Кәт ол мәр ўнкы вух унтасн мәшән няврәмәт мосты ўнкәт дәтты рәхл. Ин вәнты тәп и семья щи нётупсы унтасн мәшән няврәмела тренажер нәмуп ўнкәт дәтәс. Вантэ, мүвеин кашаң ай ёх ям щирн нётлыйт, щит пәты семьяйт федеральной нётупсы ўн вохләт», – нәмәсд Татьяна Зайцева.

Мосл лупты, тәм пүш Ас хәлты тыләш вүш эвәлт ўнкы вух тухәлпи ай няврәм пәты кашаң тыләш нух нәтты вух сухуптәты питс. Щи ут ай пушах и ола хәт тыләш вүша йитад вәнты вүты рәхл. Юграйн щи вух 14-кем шурас шойт араттыя вәл. Тәп щи семьяита мәлә, хуйтат кашаң хотән ёха хәс кәт щурас шойт вух киньши шимл вух тайлдат. Т. Зайцева лупәс, тәм пүлян нивлүхүшъян хуята щи вух вүтая непек хәншасат.

Реональда ОЛЬЗИНА

Мария Мерова – вухаль мүв

Тәнлүп тылдыш 28-мит хәтәлди вошында жаңтәт, вухалыт, Мария Сергеевна Мерова нявшремайт, хидәт па рәт ёх «Торум Маа» музейн лүв сема питум хәтләл постасат. Щи хәтәлди лүв 80 ода йис. Щи вәра немасыя «Мәнци хансат мәштыр катыл юнтиң нә» нәмуп ванлтупсы ләштәтсы па Мероват хотаң ёх хурат ванлтасыйт. «Торум Маа», «Салы лёнгхит», «Мань ускве», «Хәнты ясән» па «Луима сэрипос» непекнән, «Лылдан союм», «Спасение Югры», пурмасат вәрты Союз хүятат щи имия вүща яснәт лупсат па арсыр мойлупсэт мойлдасат.

Мария Мерова рәтдел пида. «Торум Маа» хот, 2018-мит ол

Мария Мерова – Ёмвош округ-Югра ветеран, лүв народный мастер России нем тайл, ар пүш окружной, всероссийской па мүвтәл кәсупсәтн па ванлтупсәтн лүв ёнтум пурмасдал ванлтасыйт па щитләлдәттән ишәкты непекәтн мийлясы. Лүв вухаль арат, якәт па йис вәртә тәса вәлдә па щи вәрата «Салы лёнгхит», «Мань ускве» («Олеными тропами», Саранпауль), «Лылдан союм», «Хәтл» нәмуп лунәлтупын тәхи (Ёмвош) айлат ёх вәнлтәл. Мария Мерова яң нявшрем тайтал пәттә «Мать-героиня» па «Материнская слава» нәмуп мөвәл посчәнән катлуптасы. Рәпаратыйлдәттән арсыр

ишәкты непекәтн мийлясы.

Тәм мирхотн Тамара Мерова лүв семьяйл одәнән ай павтас, щи ёх Григорий Николаевич Сайнахов па Петр Ефимович Шешкин пида рәта вәлдәт:

– Тәм ванлтупсыйн Мария Сергеевна аңкаңки па аңщаши хур вәл, лын Мария Вавиловна Гындыбинапа Николай Иванович Сайнахов. Аңкаңел Мария Вавиловна Дәв юхан не, лүв 92 ол вәнты вәс. Анфиса Хромова – щит Михаил яйл эви, Ёмвош окружной пәльнициайн рәпитеттә нә Нина Молчанова лүв хиднәнәл.

Вера Николаевна вүлән ёх па вой-хүл ведләсләттә хүятат

семьяйн өнмәс. Лүв ащел (щит М. Мерова аңщаши) Николай Сайнахов 101 ол вәс, щи ики вәрәң хә вәс па тәса нараң юхн нараңсас. Алпа, Григорий пухл щит пәттә тәса нарасты щи питас. Григорий па Данил Николаевич Сайнаховнән – щит аңкаңев яйңән, Татьяна упел ёхтә Ванзетур кәртән вәс. Николай Сайнахов упи – щит Петр Ефимович Шешкин яңки. Интум Сайнаховат рәт эвәлт Сәрханд воши Александр Дмитриевич Сайнахов вәл. Лүв опрощд па П.Е. Шешкин аши – яйңән.

И хурн Григорий Николаевич Сайнахов вәл. Лүв па Данил ащел 1947-мит оди даљ юпийн юхи йисәнән па Тюмень воши вәйтантыйлсәнән, щата тәм хур вәрсәнән. Илүш тәмәш вәр вәс. Даљ пурайн Григорий Псков вош пүнәлди пасыр часть эвәлт солтатат шивадас. Щи ёх күтн яңкеев аши Сергей Хатанев вәс. Щи юпийн аңщацев мәшмәлтес па Грозный вош пәльнициая китсы. Аңкем 1938-мит оди сема питас, лүвела хәлум од вәс, хән ащел 1941-мит оди даля китсы. Щит пәттә лүвел ушәна ўн нәмләлдә. Аңщацев эвәлт тәп хәлум пишма хәщәс, щиттәт лүв Грозный вош эвәлт юхи китылдас.

«Торум Маа» музей кәща нә Людмила Алферова:

– Мария Сергеевна Мерова одәнән тәп ям ясән лупты рәхл, лүв шенк ям хәннәхә. Мария Сергеевна тәса вертут вәрл, лүв ёшлади ар хурамәң пурмас берман вәл. Муй лүв вәл, иса щи вәрата айлат ёх вәнлтәл.

Искусствовед, Г.С. Райшев нәмуп хотн рәпитеттә нә Наталья Федорова:

ЛҮВ ОЛДАЛДН

Мария Мерова Сүмәтвош район Ясунт кәрт эвәлт вәл, сема питмал пурайн мүң мүвев Остяко-Богульской округа альшасы. Лүв ащел Сергей Егорович Хатанев вүләт дәвәлтә па вәнтыты хүята вәс. Щи хә Вудан Отечественной даля пурайн Грозный вош пәльнициайн яңтәма йис. Ёхат лүв Вера Николаевна Хозумова (Сайнахова) яңкелди нух өнмәлтес па ёнтасты вәнлтасы. Вәна ювмади Сергей Васильевич Меров хә хүши мәнәс, лүв Хошлог кәрт эвәлт вәл. Па вухаль хәйт иты вой-хүл ведләсләттә па арсыр пурмас вәрәс. 44 ода ювмади икел сурма питас па Мария атәлт нявшремдәл өнмәлтәлдә па непекәнә йиты лывелә нәтәс. Тамара па Татьяна эвенәл А.И. Герцена нәмуп педагогической хот етшүлтәснән, интум Ёмвош айкелдәт ёкәттә тәхетн рәпитетлан.

ЯМ ИМИ

Югра мүвн пиресты хätл тывас

2018-мит ол Ас хäлдты тылäшт одäңмит хäлдла округевн вэлты па пирити ширтäйтых ёх 1131229 арат хäннехэ нүх хäншаньщсы. Щит пäты интäm ай кер тылäшт 18-мит хäтäлн Россия мүв президент ики пирити 788847 хäннехэ юхтылдас.

Югра мүв луваттыйн пирити вэр эхтыйн кëща хэ Денис Корнеев яснäт ширн, щит 69,74 % арат.

Мет апрäна районäт эвälт пирити тäхия Нефтеюганской – 88,60 % арат мир, Нуви сänхум районэн вэлты ёх – 87,39 % арат хуятäт па Нижневартовской мүв хуятäт – 84,18 % арат.

Югра мүв вошт эвälт мет ар мир вудац кëща пирити Ёмвоши вэлты ёх юхтылдас, щит 80,02 % арат, Югорск вош – 79,55 % арат па Покачи вош – 73,07 %.

Ай кер тылäшт 19-мит хäтäлн алäңсäтиушайис, хуты Владимир Путин пäты 601 щурас 306 хäннехэ ёш пос пунас (76,23 % арат). Павел Грудинин пäты – 94 щурас 796 хуят (12,02 % арат). Владимир Жириновский пäты 53 щурас 580 хäннехэ (6,79 % арат). Ксения Собчак пäты 10 щурас 886 округевн вэлты мир (1,38 % арат). Григорий Явлинский пäты – 5 щурас 62 хäннехэ (0,64 % арат). Борис Титов пäты 4 щурас 368 хуят (0,55 % арат). Максим Сурайкин пäты 4 щурас 98 (0,52 % арат) хäннехэ. Сергей Бабурин пäты 3 щурас 920 (0,50 %) Югра мүвн вэлты мир.

Денис Корнеев яснäт ширн, пирити хäтл яма мäñäc. Тäта хäлум щурас мултас оса рäпата тэты хуятäт мир пëла вантман вэсät. Щи күтн па арсыр партия ёх иши елта вантсäт, лäлн кашäн хäннехэ вешката ёш пос ат пунас. Щи тумпи видео ширн интернет хуша кашäн хуят уша павäтты веритäс, муй ширн арсыр тäхет пирити хäтл мäñl.

Избирательной тäхи ёх кëща осарëпата тэты ёх авен пëмашипа яснäт лупас, вантэ, лыв ёрн пирити хäтд нүшайды лëштäтсы.

**Хäнты ясäца тулмаشتäс
Ирина САМСОНОВА**

Татьяна Гоголева, «О ценностях коренной Югры. Статьи, исследования, размышления» нэмуп непек, 2007

– Мария Сергеевна – ям вухаль хäннехэ. Лёв олäң хуятäт эвälт вэс, хуйтат народный мастер России нэмн мäсыйт. Щи ими ёнтум пурмäсäт арсыр вудац вандтупсэти вандтäсийт. Лёв пурмäслад эвälт Москвойн Центральной Художникат хотн па Манеж хуши мир вухаль пурмäсäт олäңян уша вэрсät. Геннадий Райшев лёвдел гений нэмн альшäлдэ. Мария Мерова

– шуши мир культура вэты ими, щи ута нэлам па хуятäт вэнлтäл.

Поэтесса, педагог, журналист **Мария Волдина:**

– Тäм ям хäннехэ ма ар ол вэлдем. Кашхäртни яха аридамн, ма – хäнты арт, лёв – вухаль арт. Минемн упия альшäлдамн. Хэн лёвдел шивалдлум, лёв мэнема ям па хошум яснäт лупац, щитäт сämem хошмäлтäт. Лёв сämäl хäтлкиньщи хошум, мүнхулыева сämäldn вэллүв.

Евгения Буюткина:

– Мария Сергеевна, мүнхашев, анкаңкев – тäмити «Мань ускве» хуши нявшемт лёвдел альшäлдäт. Лёв мэнем якты па ёнтäсты, сäк кäräтты вэнлтäс. Мэнема шенçк ям, хэн ма «Мань ускве» хуши вэлдум, хута вухаль хот вэл па Мария Сергеевна ванэн. Тäм хäтл Мария Мерова унтас айдат ёх вухаль пурмäсäт вэрдäт. Тäм хурамäң ими лёв нявшемдлад па хилылдтумпи ар па хуятуви-пух нух ёнмäлтäс. Мүн лёвдел сämänc тäйдэв!

Реональда
ОЛЬЗИНА

XVI-МИТ «Най Аңки» емäнхäтл

Ай көр тылыш 1-7-мит хäтлэти Ёмвоши XVI-мит пүш Мүвтэд «Най Аңки» фестиваль мэнäс. Тäm однар пелäк кина сämäç па мосты вёра альман вэс.

Кашаң пура иты тäm мүвтэд мирхот эмща па тэса мэнäс.

Бет хäтл мэр вошан мир 25 етнхота яңхты веритсайт. Тäta вурты хäсäн ёш, арсыр кинайт, якты хотят, сырсыр вэнлтäты хäрät, «Фестивальной ат», няхäн якты хотят па па эмäш вёрат дэштäсийт.

Фестиваль пүншум хäтэлн «Югра-Классик» нэмпи хот ешалт вурты ёш хöват российской па па хон пелäк мүвät эвэлт мойца юхтум артисттä па кина вёрты хүяттäт мэнсайт. Лыв күтэлн мет сырь увас мүвева юхтум Америка па Франция мүвнäн артист хэ Кристоффен Ламберт вэс. Лёв нэмасия мойлупсыйн кätлуптäс.

Ияхалдүннэхээтийн XVI-мит мүвтэд фестиваль мэнум пурайн округев луваттыйн 89 тäхийн 123 кина альсы.

Щи түмпи «Югра-Классик» нэмпи хотн «Фестивальной ат» ширн

нивайл щос вöш эвэлт ат күтуп вэнты арсыр хäрät рэпитсайт. Щälta Россия мöв рок ширн нарасты па ариты кätнäн Евгений Моргулис па Алексей Романов мойна юхтум мир ешалт якхот ванлтäсчän.

Щälta и хäтэлн «Мисс и мистер студенчества России» нэмпи кäсупсы мэнäс. Тäta Югра мöв университеттä па колледжтä вэнлтäйлтээ эвет па пухат күтэлн кäссайт. Кäсупсы сухнум юпийн уша йис, хуты Нижневартовск вош Южно-Уральской университеттä вэнлтäйлтээ хэ Иван Мельник па Югорской государственной университеттä эвэлт эви Кристина Масленникова нүх питсäн. Щälta Ёмвоши Технолого-педагогической тäхийн вэнлтäйлтээ Евгений Пономарёв па Александра Заруденская олдäнмит тäхия пирисыйнäн.

Мосл ястайты, хуты кашаң од и хäтл фес-

тиваль пурайн хоттел ёха альды. Щиты тäm пүш ай көр тылыш 4-митн няврэмäт пäты «Читалкин» па «Трансформер» нэмуп этнотäн вэсчän.

XVI-мит мүвтэд мир «Най Аңки» емäнхäтл сухäнтты елпийн «Югра-Классик» хотн арталдайт ёх нух питум артисттä па кина вёрты хүяттäт мойдäсайт. Сорни, пäтäрух па щелвух вэнтäт нэмуп мойлупсы тумпийн лыв 300 щурас шойт, 200 щурас шойт па 100 щурас шойт вухн кätлуптäсийт.

«Сорни вэнт» нэмуп мойлупсы «Сара играет оборотня» нэмпи

кина пäты мäсы. Тäm кина Швейцария па Германия мүвнäн вэлты режиссер ими Катарина Бюсс дэштäс. Кимит тäхия па «Пäтäрух вэнт» нэмуп мойлупсы Южнокорейской мүвн вэлты хуята Ким Дэхван кätлуптäс.

«Щелвух вэнт» мойлупсы США эвэлт юхтум хут Тед Фендт вëс.

«Цветы таёжной надежды» нэмуп сорни мойлупсы Россия мöв кина вёрты хэ Дмитрий Фалькович ёша павтäс.

Мён округевн сырья вэлты кина дэштäттэй айдат хэ Александр Хант иши мойлупсы павтäс. Лёв вёра эмща «Как Витька Чеснок вэз Лёху Штыря в Дом инвалидов» кина верäс.

«Най Аңки» фестиваль кäща ики Сергей Соловьев эвэлт нэмасия мойлупсы Борис Юхананов ёша вëс.

«Александр Абдулов» нэмпи мойлупсыйн мет яма кина юнты хэйнäн Евгений Ткачук па Алексей Серебряков мойдäсайнäн. Мет ям актриса ненца тäm пүш Мария Ремер альсы.

«Павел Лемешев» нэмуп мойлупсы Даниил Фомичев «Как Витька Чеснок вэз Лёху Штыря в Дом инвалидов» вёюм кина пäты мäсы.

Ирина САМСОНОВА

И. Самсонова в журнале
«Най Аңки»

Касум мүүн вүлэц хэхэлсээт

Тэм ванэн Касум мүүн 79-мит пүш вүлэц емэнхэтлвэрэнтсы. Щи вен па өмаш ёхийнхэтла вүлдэ тайты ёх ажтасаат, лөлн вүлдэл ванлдтэти, касупсыйн нух питты па арсыр мойлупсээт ёша паватты.

Алэнсаты емэнхэтл дэштты хара вүлэц хуятаат па мойн мир ажтасыт. Касум мүва Ёмвош, Сэрханл мүв, Нуви сэнхум вош па район па па мүвэйт эвэлт хяннехуятаат юхтыйлсээт. Па хон пелак Финляндия мүв эвэлт мойн ёх па вэсэйт. Емэнхэтл пүншумн кэща хуятаат вүща яснаат лупсээт. Щалта од мэр мэт яма па тэса рэпитум хуятаатишк непекаты па мойлупсээн мойлдасыйт. Щи юпийн касупсыя юхтум ёх вүлэц эхэлд Амня юхана тэслд па касты щира дэштыйлдты питсээт.

Тэм емэнхэтл Касум музей вош харын верантлы. Щата юрн хотаат омассыйт, хута мойн мир еплэн дэтуутайт лапатсыйт па каврум шайн янъщлтасыйт. Емэнхэтла юхтум хяннехуятаат вүлдэ нюхи эвэлт кавартум дант, воньщумутаң, хүлэн, нюхен, кален нянат десэт.

Щи тумпи юхтум хуятаат арсыр хурамэн пурмасаат, юнтуутаат, еплэн дэтуутайт дэтты вэритьсээт. Музей вош харын вүлдэ нюхи, воньщумут, арсыр хүл тынысы. Хуйтат лэнхасаат, сырсыр пурмасаң па хуран ванлупсээт вантсаат, музейвошхарын арсыр юнты, эрашты верэт дэштасыйт. Щи пурайн щата Марий Эл мүв эвэлт вэлты хэ Денис

Касупсы пурайн

Речкинхураң ванлупсы вэс. Дүв тэнэл Касум мүва вүлэц емэнхэтла юхтылдэс па хурамэн хурят вүс.

Щалта Нуви сэнхум вош па Касум мүв ненэт вүлдэ нюхи, калы, воньщумут, хүл эвэлт сыр-сыр еплэн дэтуутайт кавартасаат, нянат палсээт па касупсыя тэсээт. Мойн мир щи дэтуутайт вантсаат, десэт па щалта лупсээт, хуятаатметяма па еплэн дэтуут версээт. Худьеева дэтуут верум ненэт ишак непекаты па мойлупсээн мэсийт.

Тэм од вүлэц касупсыйн 25 хуяат касаас, икет, имет, 14 од вүш эвэлт айдат ёх па щи тумпи мэт нух питум хуяат пирисы. Икет күтн вет вүлэц касупсы вэс: вүлдэ пасты күрумн хэхэлтэй, навралтыйлман, тахти эхтыйн омасман, эхэлн дольман, вүлэц юпийн духн майнман. **Юрий Кузьмич Тарлин** хэлум пүш нух питсээт. **Николай Павлович Тасьманов** кэт пүш олэнмит тахи вүс. **Иван Алексеевич Попов** кимит тахи нял пүш вүйляс па ипүш хэдмит тахи. **Александр Павлович Тасьманов** – ипүш кимит тахия питсээт. **Сергей Петрович**

С.А. Тарлина, С.В. Канева, Л.А. Попова
нух питум ненэт

Канев нял пүш хэдмит тахи ёша павтас.

Имет күтн олэнмит тахи **Светлана Владимировна Канева** вүс. Кимит тахия **Светлана Александровна Тарлина** питсээт. Хэдмит тахийн – **Лариса Александровна Попова** холумтас. Айдат хуятаат иши кассээт. Дыв күтээн одэн тахи **Артём Тарлин** вүс, кимит тахи – **Илья Тасьманов**, хэдмитн – **Людмила Тасьманова**. Мосд лупты, хуты Артём Тарлин кимит тэл одэн тахи вүл. Нух питум хуятаат худьеева ишак непекаты па тынан мойлупсээн мойлдасыйт.

Кимит тахи вүюм не **С.А. Тарлина** щиты лупсээт: «*Ма тэмш касупсыйн нядмит пүш касдум, хэдмит тахи*

вүйлясум. Вүлэц хоттэл ёх хуши снуумсум. Ёнкем Сэрханл мүв хэнты нэ, ашем па Дорвош эвэлт вэл. Ма Сэрханл па Касум хэнтэт яснэн пугтарти хошлум. Ин иши вүлэц тайман вэллүв, иикэм Алексей Семёнович Тарлин, яем Николай Александрович Кантеров. Вүлдэлүв касты щира нэмасяя вэнлтэлдүв. Тэм пүш доныш шимд па вүлдэлүв тэв тэты щир ёнтэм вэс. Ма Юрий Кузьмич Тарлин вүлдэ эхэлн кассум.

Мэт вудан касты хуята Иван Попов йис. Дүв тэм од Ёмвош вэрантум касупсыйн иши щи вудан нэм ёша холумтас, кэт «Буран» эхэл ёша павтас, Ёмвош па Касумн.

Надежда ВАХ

Иван Попов па Лидия Покачева нух питсэндэн

Ай кер тылдэш олёнмит хэтлэтийн Ёмвоши «Мустанг» нэмуп харн IV-
мит вүлден ёх касупсы мянэс. Щата хэс кат хуят Сүмэцвощ, Нуви санхум,
Сэрханл, Нижневартовской па Ёмвош районат эвэлт күтэлн кассэт. Вет
вудац вэр касупсыйн вэс: «Абсолютный чемпион», «Чемпион многоборья»,
«За лучшие производственные показатели», «Ветеран оленеводства» па
«Самый молодой оленевод».

Лидия Покачева Сэрханл район эвэлт,
Ёмвош, 2018-мит ол

Мөт сыры касупсы арталаты хуята вүлден ёх ай паватсэт, муй аратвой па хутысаты щитдал тайлдэт. Щи юпийн лыв

вүлды эхэлн па нымалдн кассэт, тынщац тахсэт. Щалта мира ванлтасэт, хуйтат мөт ям юрн хот, вүлды эхэл тайлдэт па есп-

лэн дэстут кавартдэт. Каши харн мийн ёх вүлды эхэлн янхсэт па шуши мир пида хур вүсэт, тынесты харн хүл, нюхи, вонышумут па арсыр пурмас ел тынысы, якты-ариты ёх арисэт па яксэт. Касупсы пүншум па лэп тэхрүм пурайн Ёмвошокруг-Югра кэша нэца нётты хэ **Алексей Забозлаев** лупас:

— Тэм касупсы мүн па ширя дэштсэв, спортивной касупсэтийраа вүслүв, дэлн вүлден ёх рэпатаел түнцириаа ат ванлтасэт. Тэм хэлтэй эвэлт кашац ол тэмдэш касупсы Ёмвоши верты питлүв. Дэлн тэм емэнхэлт тэса дэшттэй

аттывэс, мүн ар ёр пунсүв паар вух тэрүлтээсүв. Правительстваев па губернатор эвэлт пэмаш-
палуплумши ёха, хуйтат арсыр мүв сүнэт эвэлт касты тыв юхатсэт.

Округ Дума депутат **Александр Новьюхов**:

— Шенк ям, хуты вүлден мир Конгресс ел-пийн, щи ут 2021-мит олн питл, мүн вүлды давалты вера яма нётлүв. Вүлден ёх тахи па «Югра лындултээтийн» рэпатнек-
кайт ийлуп ширин тэм касупсы лэштэй нумэс вэрсэт. Округев правительства ёх щит пида кашацт па интум ийлуп ширин касупсы мянэл.

«Спасение Югры» кэша нэ **Людмила Алфёрова**:

— Вера ям, хэн Саранпауль, Касум, Сэрханл па Нижневартовской районцэн хуши вүлден мир касупсы вэрэнтэй. Щихуяятэвэлт Ёмвоши интум мүн мөт ям вүлден ёх шивалдлүв. Щи хайнхэйт тухэлли тэта щи ёх, хуйтат вүлден мира йис ширин вэлтэй нётлэт.

Вүлден мир тахи кэща **Степан Кечимов**:

— Вүлден ёх эвэлт округев правительства, губернатора па касупсы лэштэум хуятаа пэмашипа лэнхалдум лупты. Интум мүн кашац ол тэта ияха ёктэйчийлтийн питлүв. Айлат вүлден ёх юлн вүльйин янхты вэнлтэйдээ, окружной емэнхэлтэйдн лыв мира ванлтэйдээ, муй вэрты вэндсэт.

Сыры иты мөт эмэш вантты вэс, хутысаты вүлден ёх вүльйин па нымалдн каслэйт, щадта

IV-мит вүлден мир касупсыйн нух питум ёх

Хэ ёх	Ненэт
Мөт ям рэпата	
1 тахи	Иван Попов (Нуви санхум район)
2 тахи	Юрий Тарлин (Нуви санхум район)
3 тахи	Василий Пяк (Нуви санхум район)
Вүлден ёх касупсы	
1 тахи	Иван Попов (Нуви санхум район)
2 тахи	Юрий Тарлин (Нуви санхум район)
3 тахи	Альберт Покачев (Сэрханл район)
Арсыр вэрэнтэй касупсы	
1 тахи	Юрий Тарлин (Нуви санхум район)
2 тахи	Иван Попов (Нуви санхум район)
3 тахи	Альберт Покачев (Сэрханл район)
Иса нух питум ёх	
Иван Попов (Нуви санхум район)	Лидия Покачева (Сэрханл район)
Ар ол вүлэти давалтты хуят	
Мөт айлат вүлэти давалтты хуят	Николай Тасьманов (Нуви санхум район)
	Виталий Русскин (Сэрханл район)

Иван Попов Нуви сানхум район эвэлт

Хэтл ётты пеллэк хантэт арилдат па яклэт, Ёмвош, 2018-мит ол

тынщаң вала тাখлэт. Касупсэт етшум юпийн шуши ёх па мойнхуятт Ручеек нэмуп юнтэн юнтсэт, арисэт па яксэт. Любовь Айпина па Антонина Никонова ханты ар арисаңян, Сергей Рандымов «Вўлы хэ ар» нэмуп ар арийс, хэтл ётты пеллэк эвэлт вэлум вўлдэн ёх хэ як яксэт. Мойн мир ищи лыв пилада арисэт па яксэт.

Мосл лупты, мөт вудан мойлупсы – «Буран» өхэл – IV-мит вўлдэн мир касупсыйн Иван Попова (Нуви санхум район) па Лидия Покачевая (Сэрханл район) катлуптасы. Дын «Абсолют-

ный чемпион» нэм касупсыйн холумтсэн. Пасыр касупсэт нух питум ёх нуви түт вўщитты щүцкэн, юх эвэтты картыйн, пурдийн, мотобуксировочной өхэлн па ёнтасты машинайн мойдасыйт.

Сыры одэт иты, тэм касупсы Ёмвош округ-Югра правительствайн рэпитты мир лэцтэсэт. Щи вэрн ЛУКОЙЛ-Западная Сибирь, Сургутнефтегаз, Салым Петролеум вухн нётсэт.

Реноальда
ОЛЬЗИНА
хэншас па
хурат вэрэс

Шуши ёх па нум мув ёх юнлэт, Ёмвош, 2018-мит ол

IV-мит вўлдэн мир касупсыйн нух питум ёх

Тынщаң вала тাখты касупсы

1 тэхи	Константин Никонов (Ёмвош район) Альберт Покачев (Сэрханл район)
2 тэхи	Юрий Канев (Березовский район) Валентин Тэвлин (Сэрханл район) Виталий Русскин (Сэрханл район)
3 тэхи	Иван Попов (Нуви санхум район)

Нымлдэн касупсы

1 тэхи	Виталий Рускин (Сэрханл район)
2 тэхи	Юрий Тарлин (Нуви санхум район)
3 тэхи	Константин Никонов (Ёмвош район)

Мет хурамаң өхэл

1 тэхи	Юрий Тарлин (Нуви санхум район)
2 тэхи	Лидия Покачева (Сэрханл район)
3 тэхи	Любовь Айпина (Нижневартовской район)

Сора кеши өхэл кирты вэр

1 тэхи	Лидия Покачева (Сэрханл район)
2 тэхи	Любовь Казанжи (Нижневартовской район)
3 тэхи	Любовь Айпина (Нижневартовской район)

Мет хурамаң юрн хот

1 тэхи	«Саранпаульской вўлдэн тэхи» (Сүмәтвош район)
2 тэхи	Никоноват вўт кэрт (Ёмвош район)
3 тэхи	Шуши мир пурмасэт верты хот (Аган кэрт Нижневартовской район)

Мет еплдэн лётуттэйт

1 тэхи	Никоноват вўт кэрт (Ёмвош район)
2 тэхи	«Саранпаульской вўлдэн тэхи» (Сүмәтвош район)
3 тэхи	Шуши мир пурмасэт верты хот (Аган кэрт Нижневартовской район)

Айтэдн хүл па вой велпэслэс

Төньял одн Русскинской кэртэн «Хүл па вой велпэслэты па вүлдэн хайнхехуяят» емэнхэтл пурайн ма рэпатаем ширн вүлды тащат лавалты хуяят эвэлт сыр-сыр айкелдт вүсум.

Мосл лупты, хуты вүлдийн кирам өхлэти наврадтыйлты касупсы ай дор хуши айдат ёх касты дэштэййлдээт па вэнашаак ювум хэ ёх атэлт ширн ияха ажтэшсээт па лыв күтэлн путремэсэт. Ма пиршамум хуяят пила вүща вэрсум па и ики мэнэм айкел вэрэс, хуты вэлупсы хуватн хүл па вой велпэслэс па муй ширн вэлты-холты ширдал лёв хушела мэнсээт.

Щи ики опраш немл Иван Андреевич Покачев. Лёв иса айтэдн хүл па вой велпэслэс, ашелн хэюм юкан вүлдилад елды тайс, нявремлал хэя-воя ийты вүш вэнта имисанэн ёнмалтсанэн, лывел ишити хэнты ёх ширн арсыр ёшан катлассийлты па мосты вэрата түнширина вэнлтэс.

Сырыя Иван Андреевич путартас, хуты ин лёв иса рэт ширн лүнтэсты мувалн вэнт кэртэлн Нум Тать ягун немуп тэхийн хоттел ёхдал пила вэл, лёв юканала тайты вүлды тащал лавлэл. Щалта иса дэтуя араткем хүл па вой велпэслуман янхэл. Лёв ясандал ширн, муй щимац вэрэт тумпийн пенсиян вэлты хэнтия мосл. Кашан од мэр тэм хэ ай кер тылаж күтупн немасия шуши мир «Хүл па вой велпэслэты па вүлдэн хайнхехуяят» емэнхэтл Русскинской кэрта янхэл, лүведа мосты вэрэт дэштэл па вүлден өхлэти лыв күтэлн касты айдат ёх касупсэт арталал.

Вантэл, муй ширн ёх лыв күтэлн катлассийл-

В.Д.НОВ ВЕРУМХУР

И.А. Покачев

дат, тыншан сүва ёвэлдээт, өхэл шэпи навэрдээт па ар ширн каслээт. Тэм икия шенк ёмаш ширн арсыр мирайт якты-ариты хотэт вантты па хэлэнтты. Щит пята щимац тэхета лёв иса кашан емэнхэтл дэштэйин сора-сора па тэрмалуман янхэл. Тэм хэев, вантэ, ширн арты вэрэт иса ёмца тайл.

Щалта ин вэн икем лупас, хуты лыв ажкел-ашел вет пух тайсанэн па ёнмалтсанэн. Лёв нумпедин вэн яй па вэс, Иван күтуп пуха лыв күтэлн лүнтэсэц. Далат ода ювмалн Тромаган кэртэн нивэлдмит ёшколайн вэнлтэйлты питас па интернатн вэс. Тэп далат классал етшуптас па юдн вэн яйл ёнтэма йис. Щит пята елды вэнлтэты вэрэл вущкаслэ па вэнт кэртэлэ юхи юхтас. Юдн ашел эвэлт хашум юкан вүлдилад тайты питас па ажкела апшилал ёнмалты нётас.

Иса 1968-мит од вүш эвэлт лёв хүл па вой велпэс вэрата катласты вүянтас.

ширн, сыры мэнум олдэн ишипа хүл па вой велпэслэты хайнхехуяят хулыева ям па лывел рахты рэпата тайсэт. Ин тэм йисн, вантэ, велпэслэты ёх немулты хуята иса ён мосдэт. Рэт ширн тайты общинайт тэп вэнтэти ёнумты вонышумутэт лэлдээт па щи. Мёв илли тащ кэншты рүштэ, мата ёх лыв мувлад пүнчлэн вэлдээт па рэпитлээт, щикүш айкемн нётдээт, тэп щит эвэлт хүл па вой велпэслэты вэрэт нух ён алумсийт па тэса ён йисэт.

Кэт щурас кимит одн Иван Андреевич Покачев ветьян ода йис па иса пенсия мэнэс. Щи пурайн лёв мет сэмэнца юкан вүлдилад тайты питас. Ин тэм вэн ики вүлды тащал еша аршака йис. «Мүн вэлты рэт мүвевн яма па сэмэнца ки рэпитты, щит нэн вэлупсэн ишити тэса па хурасаца елды мэнты питл. Тэм йисн Тать ягун немуп тэхийн вэлты хуяят иса ар пелэк сот мултаскем вүлды кашан хоттэл ёх лыв юканэда тайлдээт», – щиты тэм ики мэнэма путартас.

Мет юхи хашум күтн Иван Андреевич лупас, хуты тэмаш емэнхэтлээт 1972-мит од вүш эвэлт Русскинской кэртэн Сэргханл районэн дэштэйн питсийт. Лёв ширэлн, «Хүл па вой велпэслэты па вүлдэн хайнхехуяят» емэнхэтлээт кашан од мэр хурамацашак па ямашак мэндэлт. Шуши мир пята лыв шенк мосдэт. Щит пята тэм хэ иса тыв янхэл.

Владимир
ЕНОВ

Татьяна Михайловна София вән эвел пида

Валерий Борисович нявремдал пида

Вет няврәм тайты н€

Нуви сәңхүм район Ваньшава॑т көртән ма Татьяна Михайловна Русмиленко пида путәртсум. Икел Валерий Борисович пида вет няврәм тайлаңан. Татьяна няврәмәт хәтл мәр давәлтү хотн завхоз нәна рәпител.

Татьяна Ваньшава॑т көртән сәма питәс па єнмәс. Ёңкел-ащел — Раиса Даниловна па Михаил Борисович Лаврентьевчан — хәлум няврәм єнмәлтсәңән. Таня ўшкода етшуптумал юпийн вәщ тыләш 1999-мит олн икия мәнәс. Лын нял эви па и пух тайләнән. София вән эвән мәнум олн ўшкода етшуптәс, интам Сәрханл вошн нефтяной техникумн вәнләтүйл. Руслана ўшколайн ветмит классан вәнләтүйл, Злата — кимитн. Евгения па Никон ай няврәмчәлән хәтл

мәр пушхиет давәлтү хота яңхләнән.

Татьяна 2001-мит ол вәщ тыләшн садикан рәпитетти питәс. Однәлн дүв летут кавәрттү нәңа нётман вәс, щәлта анәт-сәнәт, хотхәрет люхитман рәпител. Интам Татьяна Русмиленко хәлум хүят юкана рәпител. Вантэ, щит шимл няврәм тайты хот, щит пәты рәпитетти ёх тәп и ставка шәпн мәлдыйт. Дүв и шәп ставкайн завхоз нәна вәл, летуттәт вескаләл, няврәмәт дапаттү щира меню ләштәл. Щәлта вух лүнәтл, отчёт вәрл.

Хәтл мәр и няврәм пәта летут 167 шойта йил, щит иса завхоз нәңа лүңгәттү мосл. Аләнән 11 щос вәнты Татьяна щиты рәпител, щәлта дүв няврәмәт летут мәл, анәт-сәнәт хотхәрет люхитл, щиты 14.30 вәнты рәпител. Щи юпийн етн вәнты лүв ләмәтсүх пәстү нәңа вәл. Татьяна лупл, хуты щи арат рәпата пәты шимл вух ёша вүл.

Икел 24 ол мәр ўшколайн физкультура урокат тәты хәя рәпител. Щи тумпи етнәтн арсыр кружокат тәл. Көртәң няврәмәт әмща волейболн, футболн юнтәт, щәлта дүхн иши яма па сәмәнә хәттәльяләт.

Татьяна лупл, хуты рәпитетти тыләш вух семьяя ўн тәрмәл. Щит пәты лыв социальной нётупсы вухтн мәлдыйт. Сыры, хән хәлум няврәмчәлән давәлтү хота яңхсәт, лын тыләш мәр щив 9 щурас шойт вух сухуптасчан.

Ям арат ол юхды Валерий вәлтү хот омсас, щата хәлум хот йит вәл. Хот пүнәлн кәртәпка па па арсыр єплән летуттәт

єнмәлдәт. Тәп систам йинк лыведа ләттү мосл, и тонна пәты хәлумсot шойт вух сухуптәләт. Татьяна лупл, хуты лыв семьяела тыләш мәр вет тонна йинк тәрмәл. Лүң пурайн пурмәсәт ерт йинкән пәсыйләт. Щәлта кашан лүн дын түтүюх сопәсдәләт, дәлн тәл пурайн кәр алляты. Кәр тумпи хотн электрической хошмәләтү ут вәрман вәл. Щит пәты тәл пурайн электричества пәты хәт щурас шойт вух сухуптәләт.

Татьяна Михайловна па Валерий Борисович хүл велпәсдәтү вәр пељи сәмәнчан, лын тәлн муй лүнән Аса хүл велпәсдәтү янхләнән. Щи тумпи тәлн рүтүштәтү хәттәтүн пушхиет ёңкел па ащел пида дүхн хәттәльяләт. Лүң пурайн дын няврәмчәл Питы щорса тәлнән, щиты аиет таңаца йиләт па ўн мәшитләт.

Ма ләңхадум Татьяна па дүв нял эвидала имет емәнхәтл пәта ям па хошум яснат лупты. Няврәмчәл па икел кашан хәтл дүвела уй, амәт ат тәләт!

Надежда
РАГИМОВА

Руслана, Евгения, Никон па Злата Русмиленкайт

Елена Рокина (опраш щирн Хатанзеева) пида ма 1997-мит одн вәтаца йисум. Щи пурайн мин ияха Ёмвош педагогической колледжа нарасты верата вәнлтыйлты тәхия оләң курса юхатсумн. Па айлат ёх киньща лўв педала вантман имухты нумса юхатлән, тәм эви вәра вән лыпти ёр тайл.

Ол мәр лўв «баян», «фортециано» па саңквылтап нәмуп нарасты юхатн юнтты вәр вәнлтәс. Нарасты хәннекә яма вәл, нарасты юхн тәса юнтты елпийн ар рәпитетты мосл, кашән хәтл ям арат щос щитн юнтты. Лена щиты щи вәрас. Щи түмпийн лўв кашән хәтл ёрашты тәхия яңхас, вантэ, айтедн лўхн хәттәльяты вәр сәмәңца тайл. Күш ищки тәрум, күш доңышән хәтл, ёрашты мосл.

Сәран эвие 1979-мит одн Афанасий Андреевич па Варвара Прокопьевна Хатанзеевнән вўлэт лавалты хоттел ёхн сәма питас. Йис пур вўш эвәлт Хатанзееват вўлэт давалман 1-мит бригада хуша рәпитсәт. Щит пәты нявремәт ўшкола вўша ювмалн Саранпауль кәртән щащи па щатщаши пида вәсәт. Елена мет оләң няврем, лўв юпелн нял апши. Щит пәты иса хот рәпата па яйт єнмәлты вәр Лена вәрас.

Сәм эвәлт иты ям ясән Елена Алексей Михайлович Тургачев щатщашил оләңән лупл. Тәм вән хәннекә ай хиднене вәнлтәс, мир күтн сәмәңца вәлты мосл, щир ки вәл, мулты вәрн нётты.

Щи түмпийн ар әмәш па пәмашипа яснәт лўв Иван Николаевич Вокуев оләңән ястайл. Тәм вәна пелка ювум хәннекә

И. Самсонова берум жар

Ай пурा нумсәт тывсәт

вәдупсы хўват па интәм вәнты кәртән айлат ёх пида рәпитл. Лўв вәнлтәл, муй щирн тәса лўхн хәттәльяты мосл. «Айтедн ма лўхн яңхты питсум. Хәнты пурайн Иван Николаевич ўңкем лўхн хәттәльяты вәнлтәс, щалта ма щив па тәсьюм, ма юпемн апшилам, интәм па ма нявремлам. Ипуша ма ёрашты кәсупсия яңхсум. Щит пәты мосас ар лўхн хәттәльяты. Күш нәң кашаңца вәллән, күш ищки хәтл вәл - ёрашты тәхия мәнты мосас. Иван Николаевич Вокуев щенк ям хәннекә, мүн пәтэва лўв нюр ләхас хуяят. Лўв мүнцев вәнлтәс, ләлн еллы вәлупсийн мүн пәлтаплы, вешката па апраңа ат вәсүв. Щит щенк нявлак хәннекә», - Елена лупл.

Әмәш, хуты Елена Пильиед Андрей Рокин ищи ёрашты хә. Вантэ, ай пур вўш эвәлт сәран эвие ләңхас, хуты тәп ёрашты хәннекә пида вәлты-холты питл.

1997-мит одн аш-кола етшуптум ал юпийн Елена Ёмвош педагогической колледжая вәнлтыйлты мәнәс. Од мәр нарасты верата вәнлтыйлты юпийн рәт кәртала керләс. Вантэ, щи пурайн щатщашил вәра мәшәңца йис, лўвел ямалты мосас. Щи күтн заочной щирн Елена хон Петра вош А.И. Герцен немпи института культуры верат тәты тәхия нәпекәт китас. Щиты айкемн Елена щи тәхия етшуптас.

Рәт кәртән сәран несие икия мәнәс, айлат хоттел ёхн оләң няврем - Оля эвие сәма питас.

Еша вәс дўв Саранпауль кәрт йис пурмасат ақатты па шавиты тәхия рәпитетты вусы. Яңкем од щата вәс, щалта «Альянс» немпи хәтл мәр вәнлата ювум хуяттап па кәши-мәш тайты ёх хуша рәпитетты вохсы. Щитал юпийн «Поиск» немпи ёрашты верата вәнлтәты тәхийн айлат ёх пида рәпитас.

Айтедн Лена ләңхас, ләлдн лўв хоттел ёх йис рәтдал иты юрн хот па вўлэт ат тайс. Ипуш нумса юхтас лўв саттэла вәр дәштәт. Сырыя щенк даварт вәс, вантэ, мулты вәр пүншты елпийн сырсыр нәпекәт па па уттап оләңән тәса уша паватты мосл. Щи пурайн лўв Любовь Филиппова пида вәйтантыләс, нәнән и нумаса юхатсән - кät хуяты кеншак дын саттэла мосты вәр пүншты. Ям арат нәпекәт лўнәтмәлн па хәншмелн 2015-митодн кätнән грант нәтупсы вух ёша паватсән. Щи пурайн дын «Йис ёх пәнг хўват» нәмуп вәр дәштсән. Щит Приобье-Саранпауль-Приобье ёш хўват рўтъшты щира мойна хуятт кева тәтъяты.

Ищи одн Е.А. Рокина кәртән мир пәты ләтут кавартты тәхи пүншты ләңхас. Катра дапка хот мущатмал юпийн щи тәхия йилпатты мосас. Ям, хән хоттел ёх и нумасн, и вәрн ияха катләсман вәл. Ияха вўянтман дыв сора кеши катра хот йилпатсат. Йиши, «Сора ләтсы» нәмуп дапка хот щи етшас. Тәта арсыр мавән, воньшумутән, хўлән па нюхән нянят, сырсыр ләтуттап ләтты па ләтни рәхл. Еша вәс кәртән мир ястәты питсат, тәм тәхия ай, мосл вәншак тәхия пүншты, ләлн щата сәма питум хәтләт па па вән емәнхәтләт постәты щир ат вәс. Муй вәрты, мир ләңхад ки, мосл йилуп тәхия кәншты. Тәм вәра иши ям арат ёр мәнәс, вән катра тәхийн хот хошмалты ут, нуви түт вўщитты па каврум-потум йинк мәтв вәрт ләштәтты мосас. Айкемн ищиты ияха катләсман катра тәхия йилпатсы. Интәм мир тәта арсыр емәнхәтләт постәты вәртләт.

Тәм вәрәт түмпийн Елена нәмәсәс, мойна юхтум ёха мулдты тәхийн рүтүштә ты мосл. Щиты айлтыева гостиница пәты ар хот йитуп тәхи вәйтәс, йилдатас па рүтүштә кәши улты-холты тәхи пүншас.

Щи мәрн нене ай пурайн дәңхум вәр одәңән ванкүтлы нәмәсәс. Дүв дәңхас Приполярной Көв мүвн рүтүштә тәхи омәсты, щата вўлэт давалтды па ванкүтлы хоттөл ёх пида щата вәлтү. Тәдан од Елена Рокина сыр-сыр непекәт ләштәс, тывелт-тухелт яңхас, карты кел хұват ванкүтлы путартас. Еша вәс, рүтүштә пәты мүвн ортсы. Вәйт дор тылдашы мес оләң павәрт хот омәссы. Интәм Елена тата певалтү хот, дәтыянышты тәхи, рүтүштә пәты па хотает омәсты дәңхәл. Щи түмпийн хәнты пурайн апрән нене Саранпауль кәрта мойна юхтум хуяттәт пәты вән улты-холты вәр пәты рүтүштә тәхи омәсты питл. Ма нәмәслүм, дүв вәрдал яма мәнләт, сәмәламн вантсум, Елена атл-хәтл рәпитетман вәл.

Нявшемләд Елена ишиты енмәлтәл. Мет вән Оля эвие 18 ода йис. Дүв Москва воши заочной щирн «Менеджер по туризму» хуята вәнлтыйл. Кимит Коля пухл 3-мит классан вәнлтыйл, мет ай Вания тәп-тәп ашколая мәнәс. Әмаш, хуты Коля пухие ипуша ястайл: «Вәна йилум – вўлэт давалтвы вәнта мәнлүм».

Елена ай пурा нумсат тывсат. Дүв хоттөл ёх И.П. Вокуев семья иты ёрашты вәрәт сәмәңа тайл, кева рүтүштә щира яңхәл па иса йис вәрәт еллы тәл.

Ирина
САМСОНОВА

Шуши мир пида рәпитл

Константин Васильевич Беляев технической наукайт кандидат ики, ар од мәр шуши мир пида рәпитл. Дүв Россия мүв научно-технической вән мирхота па иса мүвәт минеральной ресурсат академияя лунман вәл.

Константин Беляев хәнты мир пида

Тәм ики мүв илпи таш вүты тәхет яма вәйман тайләлә, дүв немасыя щи вәрәтә вәнлтыйләс. Щалта Ёмвош округ ар од мәр мүв вуй нух талты утәт омсалтас елпийн артащман вәл, уша вәрл, рәхл щата рәпитетты муйәнтә.

Константин Беляев ай көр тыләш 15-мит хәтәлн 1958-мит одн Казахстан мүвн Семипалатинской область хүща Чарск немуп воши сәма питас. Ин щи хәтл вүш эвәлт хәтъян од мәнәс.

Нын щи вәлән, кашаш хәннегә вәлупсы хұват пактәл кәмн шәшл, мәнл. Дүв ишиты шәштәс ёшл айлтыева тәлдә. Ашкола юпийн имухты мүв илпи вәнлтаты тәхи етшуптас. Щалта од мәр нявшемләт вәнлтуман рәпитетас. Еллы дүв вән непека Новосибирск воши мүв вәрәт вәнлтаты институт вәнлтыйләс. Щи юпийн хәлум од мәр хотат омәсты вәр әхтыйн Нагабайской райисполком хұща Челябинской мүвн кәпартас. Әхат тәм ики вәлупсы ёш Югра мүв

пела көрләс. 1986-мит одн мүв вуй нух талты «Ватыганнефть» па «Главтюменьнефтегаз» немуп тәхенәнан тыв Когалым воша рәпитетты вохса. Тәм утнән хуша дүв ар од мәр хәрция кәпартас. Имудтыйн 1997-мит одн мүв вуй нух талты ООО «ЛУКОЙЛ-Западная Сибирь» тәхия геодезия вәрәт әхтыйн кәшшая омсалдас. Щирн дүв шуши мирәт пида рәпитетты олнитас. Тәм хәннегә вәрты рәпата шенк давәрт. И пәләкн Россия мүв яма вәлтү пәта нефть нух талты мосл, тәп мүв вуй нух талда щи тәхетн, хута хұв йис тәлән хәнтәт, вухалят па юрнат лыв вәлупсәлн вәлдәт. Константин Васильевич кашашты непекәт дәштәтман шуши мир пида рәпитетл. Дүв ванкүтлы хәнты мир кәртәта яңхайл. Щата мирхотат вәрл, ёх пида пүтремәл.

Щи түмпи дүв арсыр нұша вәрәтн увәс ёха нётл. Щиты ООО «ЛУКОЙЛ-Западная Сибирь» немуп тәхи 12 пүш мойлупсы вүйләс

шуши мирәт пида яма рәпитеттәл пәта. Щалта 2000-мит одәтн дүв арсыр хәнты хуяттәт яха әктәшүм вәйтантупсы вәртү нётас. Щирн сәрханд хәнтәт Ямал мүва Шурышкарской района яңхас. Кимит пүш вәйтантупсы Когалым воши вәс. Щив Вах, Касум, Ас юханәт эвәлт хәнтәт юхтыйләт. Тәм вәйтантупсын Югра мүв поэтесса Мария Волдина, учёной ненәт Татьяна Волдина, Раиса Решетникова па Майна Лапина шәнәт па одюпн хүр хәншты икеңән В. Савинов па Н. Иванов вәсәт. К. Беляев ар од яма рәпитеттәл пәта арсыр ишәктә непекәтн па вән мойлупсәтн катлуптыйлса. Дүв шуши ёх вәлупсы суртәт одәнән арсыр мирхотатн ай тәл.

Константин Васильевич! Вүща ясәң наңена китлүв. Хоттөл ёхдән пида хұв йис, хұв нәпәттә вәла!

Хәнты ясәңа тулмаңтас Ульяна ДАНИЛО

Нуви сәнхум воши вән, дащкам, ар йитпи па шенк хурамаң оләңмит күтуп ашкола вәл па рәпитлд. Илати Нуви сәнхум воша айлат хуяттә пәта литературной вәйтантупсәт дәштәтты яңхсүв. Щи хәтләтн арсыр ашколаитн вәнләтйилдти нявшемәт пида вәйтантыйлсүв, сыр-сыр айкеләт вәрсүв. Кашаң тәхийн Югра мүвеев поэтат, писателят сәмәңа тайсыйт па хәләнтсыйт.

Мүң хущева нявшемәт яма вәнләтйилдти

Мосл лупты, хуты щимәштә литературной вәйтантупсәт етшуптумев кәмн ма Нуви сәнхум оләңмит ашкола кәща ләнкәр нә Наталья Александровна Нероева пида путрәмәсум па айкел вўсум, муй щирн лыв хущела нявшемәт вәнләтйилдти па тайсыйт. Лўв ясәңдал эвәлт уша павәтсум, хуты лыв вошелн ашколаел нявшемәт вәнләттәти тәхет күтн мәт вән. Айкел вўюм пурәемн лыв хущела араттедн нивәлсөткем айлат ёх вәнләттәти оләңмит па иса ихущъяңмит класс вўш вәнта яңхас. Щалта ашкола кәща ләнкәр не путартас, хуты лыв аләнән рәпатаю юхәтләт па тәп хәтл күтуп вўшн нявшемәт вәнләттәти етшуптәлдат. Щи вәр юпийн айлат пухат па эвет юхи мәнләт. Эхат еша рүтъшләт па йилпа ашкола хотәла юхәтләт. Щи вәр оләңән тәм кәща ләнкәр не тәмиты путартас, мәтти оләң хәтл шәпн пухат па эвет тата урокатн вәлдат. Кимит хәтл шәпн айлат ёх сыр-сыр секцияита, кружоката, творческой тахета юхтылләт. Щиты ашколаедн вәнләтйилдти вәр тумпийн, айлат хуяттә кимит хәтл күтупн арсыр касты муй ёрашты вәрата вәнләтйилдти. Пухат па эвет дополнительной образования щирн сыр-сыр нарасьюхәтн юниты вәнләтйилдти, хурамаң стихат па путрат тәса

Н.А. Нероева

ВЕНОВ ВЕРУМ ХУР

хәншты хущлыйт. Кашаң нявшемәт вәнләттәти урокат етшуптәти кәмн, лўв верум нумсайл щирн, арсыр тахета тәмиты рүтъштәти яңхад па мәт сәмәңа тайты вәрата катләсийлдти иса веритл.

Елды ашкола кәща ләнкәр не па путартас, хуты кашаң вәнләттәти ол сухәнты пурайн лыв хущела түнцирияна па вешката вәнләтйилдти кät муй хәлум айлат ёх, мәтти пухат па эвет товийн ашколаел етшуптәлдат, сорни мевл посәтн катлуптәлдти. Тәняд ол щимәш мевл пос холумтум нявшемәнтәм вәс. Тәм пүш ашкола етшуптум щимәш вет эви тайсат. Лыв кәща ёхн вән мирхот ләштум хәтлән хулыева сорни мевл посәтн майдасыйт. Щит ар пеләк, вантэ, ишипа не нявшемәт, мәтти эвет шенк яма, сәмәңа тата вәнләтйилдат па ашколаедн сыр-сыр емәнхәтләтн якты муй ариты тәхет вәрсат па лывел вәнләттәти вән

ёхлала арсыр нётупсы па унтас вәрсат. Юхи хәшум оләтн ученической самоуправление щирн тәм эвет ар рәпатайт түнматсат, тәса ләштсат.

Хән ма иньшмәсем тәм ашкола кәща ләнкәр неңем, муй арат айлат ёх вәнләттәти хәннеке лыв хущела вәл па рәпитл, лўв тәмиты юхды лупәс: «Ин мүң күтуп ашколаевн араттедн нивәлъяңкем нявшем вәнләттәти ёх рәпитл. Лыв ар щирн мүң нявшемлүв вәнләтәлдат. Тата тәлантедн хәс яртъяң класс-комплект дәштәтман тайлдүв. Рәхл лупты, хуты ашколаев лүведамосты аратайлат ёх вәнләттәти хуят тайл. Щит, ма щирен, шенк вән вәр».

Наталья Александровна елды путартас, муй щирн лыв хущела рәпитет учитеял ар пеләк иса высшей категории ёша павәтман тайлдат. Щит пәта щи хәннекуяттәти нявшемәт яма вәнләтәлдат.

Щалта Нуви сәнхум воши күтуп ашкола кәща ләнкәр не тәмәш айкел вәрас, хуты лыв хущела нявшем вәнләттәти ёхдал ар пеләк тәп нялъян муй нялъян хәлум ол лувата ванамасат. Вантэ, хәс муй хәс хәлум ол луватан айшак ёх ишипи ашколаедн рәпитләт. Еша вәнашак нялъян вет па ветъян вет ола питум ненәт па лыв хущела вәлдат па нявшемәт вәнләтәлдат. Тәп щимәш вән хәннеке вера шимл. Вантэ, лўв ясәңдал щирн, пирщамум хәннекуяттәти ишипи ар мир па арсыр нявшемәт пида лаварт рәпитеты па лыв пилэла кашаң хәтл вулкематы. Щит пәта лыв хущела ашколайн тәмәш ушан-сашан па ёрәң-шомаң хуяттат иса щи рәпитләт па кашаң олн нявшемәт вәнләттәти рәпата түнцирияна тәлдат.

Мет юхи хәшум күтн ма иньшәссем Наталья Александровна, муй лўв округев луватн арсыр ашколаедн па рүтъштәти хотәтн тәмәш литературной вәйтантупсәт оләңән нәмәсл. Па муйсар унтас нявшемәта поэтат па писателят тәтти вәртәлдат, мосл муй ўнтә тәмәш вәр лывела?

Нуви сәнхум воши оләңмит ашкола кәща ләнкәр не тәп тәмиты юхды мәнсема путартас: «Мүң кашаң хәтл мәр ашкола нявшемәт пида вәлдүв па рәпитлүв. Айлат пухат па эвет мүң эвәлтәва шенк мәтләт. Ма тата тәп нух амәтсум, хән хәлсум, хуты мүң нявшемлүв пида кät-хәлум щос мәр Югра мүв поэтат па писателят вәйтантупсәт ләштәлдат. Мүң вәнләттәти нявшемлүв пида кашаң ол тәмиты вәйтантыйлдти мосл!»

Владимир
ЕНОВ

Рәт мүвәләдә йис

Кашаң хәннәхә күш муй тәхия вәлупсы ёшшәлн тәлә, тәп өнмүм мүвәл, шәңлүм тыхләл вәлты нәпәттә нәмман тайләлә.

Елена Сергеевна Казакова Сүмәтвош районан вухаль мир Хошлог ай кәртиенән сема питәс па өнмәс. Щälta Саранпауль вошн ашколайл етшумал юпийн Пулнавата мәнәс. Лўв щäта хотвой лекцииты ай тохтура вәнләтүләс. Елды Тюменской области Ялуторовской района Беркут воша хотвой ямәлтäты нена рәпитетты китса. Лўв щäта 30 ол мултас рәпитет. Щи вошн семьяйна йис. Икел пида хәлум пух өнмәлсäңән. Пухнäл Евдоким па Сергей Беркут вошн вәлдәнән па рәпитетләнән. Ай пухл Алексей Ёмвошн технолого-педагогической колледжан вәнлтыйл. Елена Сергеевна лупäс:

— Ма өнмүм мүвәсма юхи сәмемн талдаюм. Банкүтләи нумсема Хошлог кәртәм питл: хишән пануп, кәращ сәңхмәң Ляпин юханыем, нәптэлн өнумты кәрәш нохär юхät, емәң сүмтät. Щäта ма ая вәлмәмн хәхäтләсум. Тäта Беркут вошн ма вера вухаль яснem такла мәрәмәлдым. Телевизор хўват рәт яснуп кашаң ут вантлум. Маньши яснäн етты «Луима сәрипос» непек лўнäтлум. Кашаң лўң юхи Хошлог вошема яңхийллум.

Ин Елена Сергеевна пенсияя мәнәс па Ёмвоша касләс. Лўв ин ўңкел па апцидал пида рәт мүвәлн вәл.

Ульяна ДАНИЛО

У.Данило вәрум хур

Е.С. Казакова

Хотят олюпән нәрман рәпиттәс

Ин шуши мир арсыр тәхетн рәпиттәт. Имултыйн Тюмень воша яңхмәмн вухаль имие вәтаца вәрсем. Лўв лаварт тәхийн кәпäртал. Тäм хүятэв тәса па яма ар ол вән вошн рәпиттәс.

Вухаль имие Таисия Кузьминична Вьюткина 30 мултас ол мәр хотят омäсты па олюпән нәрты тәхетн рәпиттәс. Лўв Саранпауль вошн ашколайл етшуптумал юпийн имухты Тюмень воша мәнәс. Щäта 1979-мит одн профессиональной хәтмит училище етшуптәс па штукатур-маляр рәпата яма нух вәнләтсәлә. Лаварт вәр ёша павтум ими Тюмень вошн хäшäс. Щäта рәпата якуншемәс. Ин тäмхäтл күш лўв рўтъщуман вәл, тәп рәпата вәрл ўн юремәслә. Елды няхäң вәншән Таисия Кузьминична лупäс:

— Тюмень вош хäры педа ўңкäрлум па амтäтълялум. Вантэ, ар хот омсумн щäта рәпиттүм. Щиты вош омäсты ма иши нёттүм. Катра хуты вош ай вәс, ин ар йилуп хот өнмәс. Нәмдем, муй вўрн айлтыева йилуп ёшшәт, хотят омäсты питсайт. Рәпата яма иса ям нумäсн па амäтман яңхсум. Тäм вәрн мет мосл тәса кәпäртты. Ведци омсум хот дыпи сухтайн, олюпән нәрты иши хошты мосл. Ин йилуп хотят олюпән

У.Данило вәрум хур

Т.К. Вьюткина

иса ишира вәрләлдүв. И пүш хурамäна, сора па яма рәпатаев ләшшәтсәв. Щäлта етшумев кемн шенк амтäтълясүв, вантэ, тәса рәпиттүв. Ма кашаң хäтл арсыр ольпäт па растворят нәрман вәлдүм, и пелäкн щит шенк лаварт рәпата. Тäмäш вәрн кашаң хүят ўн пäкд кәпäртты. Мүн иса краска пида рәпиттүв,

па щи ут шенк епäл тайл. Щи пäта тäм вәрн тәп йина тәса рәпитетты хошты ёх кәпäртләт. Щäлта хот тäрмäш етшäттйн мүн худьева амтäтълялүв, щит вән уй па емәңхäтл рәпиттүм ёх кеша. Кашаң хәннәхә вәлупсыйн, алпа, вәлты хот мет мосты тäхи. Щиты мүн верты рәпатаев мира шенк мосл. Рәпиттүм мәрәмн вәрум хотлувн ин тäмхäтл вәнта ёх вәлдәт. Лыв щäта няврэмäт өнмäлдәт, вәлупсэл мәнл. Щäлта ма сәмема ям, мүн мира вән нётуп вәрсүв.

Мосл луптү, тäм ими 30 мултас ол рутьшшәт мäнтäл вәнта иса штукатур-маляра вәс. Таисия Кузьминична рәпатаильтумпиям ўңкى-эвие өнмäлтәс. Жанна эвэл Ёмвошн Югорской университеттн арсыр яснäт вәнлтäты вәр етшуптәс.

Тäм каркам вухаль имиев ин пенсияя мәнман вәл. Лўв Хурумпауль ай вошн сема питәс па өнмәс. Ащел Кузьма Иванович Вьюткин вой-хўл велпäслäты хäрши хә вәс. Ащел Аксинья Степановна Анямова вўлдәң ёх рәт эвэлт вәс. Лыв рәпатаин каркам хүяттә иса мисäт па довтät тайсäт. Лын эвен-пухäң хот өнмäлсäңән.

Ульяна МОЛДАНОВА

Ёмвоши Ас-угорской институтын ай көр тылдыш 16-мит хаттадын киника лүнгэлти хотын ар мир ёктышсэт. Лыв худьева юрн мир поэт ики Юрий Кылевич Вэлла (Айваседа) шэндэг нэмэлдмэлти юхтыйлдсэт. Тэм од лүв дэлн 70 одаа юис.

Ай көр тылдыш 12-мит хаттадын 1948-мит одн Юрий Вэлла сэма питэс. Юрн ёх пух таш кэртэн ёнмэс. Ая вэлмэлн щацелн иса вана талман ёнмэлтса. Лүв щацелн тарнай юис юрн моньштэн, артн путэртыйлдса.

Ашколайл Сэргханл юшиг етшуптасдэ. Щи одатн мет одан стихад ханшадэ. Лүв Совет кэцчая Варьюхан кэртэн ямкем хувь мэр рэпитэс. Вощадын юрн па хантын ёх вэлупсы ванлтаты кеша юис пурмэлти ёктышсэт. Юрий Кылевич вүлд тайты ёх «Союз оленеводов» нэмуп тэхийн одан кэцчая вэс. Щи одатн увас Ямал мувэвэлт вүлэлт ёмвоши округа тэтьялсэт авие елды рүтштэй

Ю.К. Вэлла

Яснад ёр, путрэл тэс

па ёнмэлты кеша. Тэм апран хуягэв юис мирав итывой-хүд вэнтэйман рэт мувалн вэс. Ёнмум интернатадын нявлэмэлти пила рэпитэс. Москва хон юшиг А. М. Горький нэмпил литературной институт етшуптас. Лүв вэлупсы ёшал арсыр тэхия юхтыйлдэс. Тэп авиет пила ёнмум ханнэхэв вүдэн тэхия сэмэлн иса талса. Щиты Югра мувн мет одан вэнт шушийн ашкода – щит

Юрий Вэлла «Тюйтях» кэртэн пүншас. Щата лүв хилыдал па рэтналад вэнлтэйлдсэт. Лүв щирн яц вүлд дэтэс. Вантэ, авие давалман эмэш вүтн вэлтэй. Ин тэмхэлт ташд ёнмэс, хилыдалн тайда.

Юрий Кылевич Вэлла шенц ктэса рүш яснан хошас мув холдаты одан ханшты. Лүв стихадын ванлтасдэ, муй вүрн мув вуй нух талты юпийн муба-ийнка кэши, муй иты Варьюхан хуват ийнк юкана нефть увд. Щи тумпи вүлдэвэлтэй вэрт иса нэмман тайсадэ. «Азбука оленевода» нэмпил киникая авие тайты ёх яснад ханшадэ. Лүв ханшум киникайдал английской, немецкой, французской па па арсыр мир яснада тулмащтуман вэлдэлтэй. Тэм юрн ики «Наша жизнь» нэмпил газета рүш яснан ёслыг. Щата мирд вэлупсы

даварт суртэй одан ханшилдээ.

Нэци – щит юрн щацлийд одан арт па путрэл ханшилдээ. Ин тэмхэлт Юрий Кылевич эвилал па хилыдал ёнумлдээ. Вэнт кэртадын анжел па имел вэлдэлтэй. Лүв ёнмум мувд, юрн па хантын мир вэлупсы иса давалман па тэриман тайсадэ. Шуши мирил кеша ар мосты сурт дэштэйтэс. Етнотын Юрий Кылевич одан кина ванлтасы, эвилал, хилыдал па пүдэн ёхлад путэртас, муйсэр ханнэхэв лүв вэс. Педагогической наукайт доктор ики Александр Семёнов Юрий Вэлла ханшум киникая одан путэртас. Егор Волдин ай пухие стихад ханшадэ. Юрий Кылевич Вэлла каркама рэпитмал па вэлмал пята арсыр вэн мойлупсэти мийлясы. Лүв «Почётный оленевод ХМАО-Югры», «Почётный гражданин Нижневартовского района» нэмцэндэйн пунса. Щалтатэсаханшадын Д.Н. Мамин-Сибиряк нэмуп мойлупсын катлуутыйлдса. Арсыр мувд «Фонд Сороса» нэмуп вэн мойлупсын мийлясы шуши мир вэлупсы елды тэтэл пята. Щи тумпи лүв Россия мув писателят тэхия луцман вэс. Лүв лыпэлт хойты тылдышн 12-мит хаттадын 2013-мит одн ёнтуяа юис. Вэлдум мэрэлдн Юрий Кылевич ар киника ханшадэ. Юрн ёх пух вэрүүл вэрлэл посн ханшум путэрлэл унтасн мирн хув нэпэлт нэмман па вэйман тайты питла.

Ульяна ДАНИЛО

Юрий Кылевич шэндэг Елена Тарлина пила

Ханты ясанг (Хантыское слово) №6 (3498), 22.03.2018

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных
и внешних связей Ханты-
Мансийского автономного
округа – Югры

Редакция

Главный редактор –
Решетникова Р.Г.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного
редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Рагимова Н.В.
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г.Ханты-Мансийск,
ул.Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:
ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул.Маяковского, 14.

Индексы 04393, 54393

Тираж 2166 экз.
Заказ 1254
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере
связи, информационных
технологий и массовых
коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов
публикаций не
обязательно отражает
точку зрения
редакции.